

Sygn. akt VII U 807/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Ewa Piotrowska

Protokolant: stażysta Anna Wielgosz

po rozpoznaniu w dniu 05 marca 2015 r. w Gdańsku

sprawy L. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania L. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 14 marca 2014 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje L. M. prawo do emerytury począwszy od dnia 15 marca 2014r. i stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie. **Sygn. akt VII U 807/14**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 marca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu L. M. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153 poz. 1227 ze zm.), ponieważ nie został udowodniony wymagany 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odwołanie z dnia 28 marca 2014 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego złożył ubezpieczony, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Pozwany wskazał, iż do okresów pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił ubezpieczonemu okresów: od 01.09.1969 r. do 31.08.1972 r. na stanowisku ucznia podczas zatrudnienia w Zakładach (...) w G., od 01.09.1979 r. do 31.12.1981 r. z tytułu zatrudnienia w (...) S.A., od 10.09.1990 r. do 01.01.1992 r. z tytułu zatrudnienia w Akademii Wychowania Fizycznego w G., od 02.01.1992 r. do 31.12.1998 r. z tytułu zatrudnienia w PPUH (...). Nadto pozwany wskazał, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentował 3 lata, 4 miesiące i 23 dni pracy w warunkach szczególnych.

W piśmie procesowym z dnia 03.07.2014 r. ubezpieczony sprecyzował, iż wnosi o zaliczenie do pracy w warunkach szczególnych okresów: 01.09.1972 r. – 31.08.1972 r. jako uczeń oraz 01.02. (...) – 28.02.1991 r. z tytułu pracy w Zakładach (...), 25.10.1975 r. – 01.11.1977 r. służby wojskowej, 02.01.1992 r. – 31.12.1998 r. z tytułu zatrudnienia w PPUH (...) Sp. z o.o. (k. 13-15 akt sprawy).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony L. M., urodzony dnia (...), z zawodu technik poligraf – maszynista offsetowy, w dniu 3 lutego 2014 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ponowny wniosek o emeryturę.

Wyrokiem z dnia 2 czerwca 2010 r. wydanym w sprawie XV U 600/10 Sąd Okręgowy w Gdańsku, oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji pozwanego, stanowiącej rozpoznanie pierwszego wniosku ubezpieczonego o emeryturę, bowiem pozostawał on wówczas w stosunku pracy.

Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 15 marca 2014 r.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. organ emerytalny uznał za udowodniony przez ubezpieczonego łączny okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 29 lat, 3 miesięcy i 15 dni oraz okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 3 lat, 4 miesięcy i 23 dni.

Okoliczności bezsporne, vide: I decyzja odmowna pozwanego – k. 34 akt ZUS TOM E I; pismo SO z 25 czerwca 2010 r. – k. nienumerowane alt ZUS; wniosek ubezpieczonego o emeryturę z dnia 3 lutego 2014 r. – k. 1 tomu E II akt emerytalnych;

Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 14 marca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu L. M. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach, z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. nie udokumentowania przez ubezpieczonego 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Dowód: akta emerytalne tomu II E - decyzja odmowna z dnia 14 marca 2014 r.; karta przebiegu zatrudnienia – k. 29;

Ubezpieczony w okresie od 01.09.1969 r. do 01.02.1978 r. zatrudniony był w Zakładach (...) w G., przekształconych w Zakłady (...) S.A., następnie przekształconych w Drukarnia (...) S.A., gdzie wykonywał pracę na kolejno zajmowanych stanowiskach:

- od 01.09.1969 r. do 31.08.1972 r. - ucznia przyuczającego się do zawodu maszynisty offsetowego, w dziale maszyn drukujących
- od 01.09.1972 r. do 24.10.1975 r. - maszynisty offsetowego, w dziale maszyn drukujących

- od 25.10.1975 r. do 13.10.1977 r. – ubezpieczony odbywał służbę wojskową

- od 2.11.1977 r. do 31.01.1978 r. - maszynisty druków próbnych, w dziale maszyn drukujących
- od 02.02.1978 r. do 31.12.1983 r. - specjalisty technologa w dziale techniczno - technologicznym
- od 01.01.1984 r. do 31.10.1998 r. – kierownika działu techniczno – technologicznego
- od 01.11.1989 r. do 28.02.1991 r. – p.o. głównego technologa

W zakładzie było ok 8 maszyn offsetowych i ok 12 maszyn typograficznych.

W okresie od 01.09.1969 r. do 31.08.1972 r. ubezpieczony zatrudniony był w zakładzie jako uczeń przyuczający się do zawodu maszynisty offsetowego. W tym czasie ubezpieczony 3 dni w tygodniu uczęszczał do szkoły, pozostałe 3 dni pracował w zakładzie. Z racji ukończenia przez ubezpieczonego w dniu 15 marca 1960 r. 16 roku życia, w dniach kiedy pracował on w zakładzie, wykonywał pracę po 7 godzin dziennie. W tym okresie pracował zwykle przy maszynie przeznaczonej dla uczniów, na której uczyli się oni podstawowych czynności związanych z produkcją.

Od 01.09.1972 r. do 24.10.1975 r. ubezpieczony pracował na stanowisku maszynisty offsetowego. W tym czasie zajmował się m.in. obsługiwaniem maszyny offsetowej cylindrycznej, na której drukowano i uszlachetniano druki.

Uszlachetnianie polegało na pokrywaniu lakierem druku w celu jego utrwalenia. Utrwalenia dokonywano jedynie co do druków na papierach szlachetnych wykorzystywanych np. do produkcji obwolut książek.

W okresie od 25.10.1975 r. do 13.10.1977 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Po odbyciu służby wojskowej, stanął się do pracy w dniu 2 listopada 1977 r., został wówczas przydzielony do pracy na stanowisku maszynisty próbnych druków, na którym pracował do 31.01.1978 r.

Na tym stanowisku zajmował się testowaniem trudniejszych druków na maszynach offsetowych płaskich przed skierowaniem ich na maszyny offsetowe cylindryczne. Na wykorzystywanej przez ubezpieczonego maszynie płaskiej, drukowano w wolniejszym tempie druk, który wykonywał próbki z wykorzystaniem różnych tonacji i natężeń koloru tuszy. Miejsce pracy ubezpieczonego było wydzielone, ale znajdowało się na hali maszyn. Charakter pracy ubezpieczonego był taki sam, jak w czasie zajmowania stanowiska maszynisty offsetowego, obsługiwał on jedynie inny rodzaj maszyny drukującej, która nie była przeznaczona do taśmowej produkcji, a do prób testowych druków. Ubezpieczony został skierowany na to stanowisko pracy, z uwagi na posiadanie wyższych kwalifikacji, w szczególności ukończenia technikum oraz posiadanie doświadczenia.

Ubezpieczony kolejno od 02.02.1978 r. do 31.12.1983 r. stale o w pełnym wymiarze czasu pracował na stanowisku specjalisty technologa w dziale techniczno – technologicznym. Zajmował się wówczas sprawowaniem kontroli bezpośrednio na hali produkcji. W tym okresie poza ubezpieczonym wykonującym pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, na tożsamym stanowisku zatrudniony był na 0,5 etatu jeszcze inny pracownik, który wykonywał w przeważającej części prace związane z pisemnym prowadzeniem dokumentów, przekazując w pełnym karesie wykonywanie bezpośredniej kontroli na hali ubezpieczonemu.

Ubezpieczony w tym czasie wykonywał swoją pracę na wydziale zajmującym się produkcją, bezpośrednio przy maszynach drukarskich. Do jego obowiązków należało m.in. opracowanie technologii zleceń produkcyjnych w zakresie odpowiednich technik druku, bieżąca kontrola prawidłowości zużycia materiałów w toku produkcji, sporządzanie dokumentacji w zakresie zleconym przez PT (tj. Głównego Technologa), niezwłoczne informowanie PT o wszelkich, stwierdzonych w toku przeprowadzonej kontroli nieprawidłowościach, podejmowanie istotnych decyzji związanych z procesami technologicznymi jak np. ustalenie rodzaju surowców - farby do druku, parametrów papieru, kontrolował prace podległych pracowników, rozwiązywał problemy powstałe w czasie produkcji, podejmował decyzję o dalszej produkcji lub ulepszeniu poszczególnych jej etapów poprzez np. zalecenie klimatyzowania papieru. Ponadto kontrolował poszczególne fazy produkcyjne na kolejnych wydziałach produkcyjnych – na przygotowalni, na maszynach offsetowych i na introligatorni.

Na przygotowalni do druku wykonywano płyty offsetowe, wykorzystywane w druku. Na przygotowalni zatrudnieni byli pracownicy zajmujący w szczególności takie stanowiska jak: kopista, retuszer, montażysta i fotograf reprodukcyjny. Pracownicy na tym dziale obsługiwali aparaty reprodukcyjne, drukarskie formy kopiarskie i formy drukarskie. Przygotowywano także ręcznie płytę z emulsją – warstwą kopiową, które wykorzystywano następnie jako formy drukowe. Następnie dokonywano łamania tekstu – obróbki materiałów zecerskich. Ubezpieczony musiał dokonywał także adniostacji – ustawiania, rozmieszczenia czcionek.

Przy maszynach offsetowych pracowali m.in.: maszyniści offsetowy oraz ich pomocnicy – nakładacze i odbieracze druku.

Na intrologatorni pracowali w szczególności: krajacz, operator maszyny lakierującej, operator maszyny łamiącej, operator falcerki, operator maszyny do składania broszurowego, operator maszyn do szycia, operator trójnoża, pracownicy oprawiający książki i obsługujące maszyny wykańczające, pakowacze. Na tym wydziale dokonywano łamania pozycji książkowych – zbierano, szyto i oprawiano książki. Po intrologatorni produkty kierowane były do ekspedycji, która zajmowała się ostatecznym wykończeniem.

Ubezpieczony na zajmowanym stanowisku specjalisty technologa, sporadycznie wykonywał też prace o charakterze biurowym polegające w zasadzie na przyjmowaniu zleceń od Głównego Technologa, prowadzeniu bieżącej dokumentacji technologicznej poprzez wyznaczanie pracownikom prac produkcyjnych zawartych na karcie zleceń, raportowania w razie dostarczenia niewłaściwych surowców produkcyjnych. Zakres prac biurowych ubezpieczonego był niewielki w porównaniu do zakresu obowiązków wykonywanych bezpośrednio na hali produkcyjnej.

W okresie od 01.01.1984 r. do 31.10.1989 r. – ubezpieczony pracował jako kierownik działu techniczno – technologicznego. W pierwszym okresie od rozpoczęcia pracy na tym stanowisku, przez ok rok ubezpieczony wykonywał dotychczasowe obowiązki, jak na stanowisku specjalisty technologa, następnie zajmował się przyuczaniem przydzielonych mu nowych pracowników, głównie rozdzielaniem pracy i kontrolowaniem skomplikowanych prac. Prace swoją ubezpieczony wykonywał głównie przy komputerach, drukarkach.

Ubezpieczony pod 01.11.1989 r. do 28.02.1991 r. – pracował jako p.o. Głównego Technologa. W tym czasie wykonywał prace w biurze przyjmując zlecenia od klientów zakładu. Wyjątkowo, gdy pojawiały się poważne problemy przy produkcji, ubezpieczony wzywany był na hale produkcyjną, gdzie przeprowadzano narady i podejmowane najważniejsze decyzje. Ponadto raz w tygodniu uczestniczył w naradach z przełożonymi.

W okresie od 02.01.1992 r. do 31.12.1998 r. ubezpieczony stale i w pełny wymiarze czasu pracował w PPUH (...) Sp. z o.o. na stanowisku maszynisty offsetowego. Obowiązki ubezpieczonego w tym okresie polegały na: drukowaniu, lakierowaniu, mieszaniu farb. Charakter pracy był tożsamy to pracy z okresu zatrudnienia w Zakładach (...), kiedy zajmował takie samo stanowisko maszynisty offsetowego. W zakładzie były wówczas 3 maszyny offsetowe. Praca wykonywana była w systemie 3 zmianowym.

W okresie od 02.12.1968 r. do 31.10.1990 r. w Zakładzie (...) pracował również Z. Ł. na stanowiskach: maszynisty offsetowego, starszego mistrza, zastępcy kierownika wydziału maszyn offsetowych, starszego mistrza. Świadek pracował z ubezpieczonym następnie od 02.11.1990 r. do 15.11. 2001 r. w PPHU (...), gdzie zajmował stanowisko maszynisty offsetowego. W tym czasie świadek wykonywał takie same obowiązki, jak ubezpieczony, a powyższy okres pracy świadka został uwzględniony przez pozwany organ rentowy do prac w warunkach szczególnych.

W okresie od 01.09.1979 r. do 31.05.1988 r. w Zakładach (...) pracował również A. K. zatrudniony kolejno na stanowisku: ucznia, od 1982 r. maszynisty offsetowego arkuszonego. Następnie w okresie od 02.11.1990 r do 15.10.1997 r. świadek pracował na stanowisku maszynisty offsetowego w PPHU (...).

dowód: dokumentacja z akt ZUS – książeczka wojskowa – k. 14-15 części kapitałowej; zaświadczenia z Drukarnia (...) z 2013 r. – k. 8 i 9 cz. E II; świadectwo pracy z 28 lutego 1991 r. – k. 8 tomu E I, świadectwo wykonywania pracy zaliczanej do pierwszej kategorii zatrudnienia – k. 9 cz. EI, świadectwo pracy z 15 listopada 2001 r. – k. 17 tomu EI, świadectwo wykonywania pracy zaliczanej do pierwszej kategorii zatrudnienia z 18 lutego 2002 r. z PPUH (...) – k. 19 cz. EI; dokumentacja z akt osobowych z okresu zatrudnienia w Zakładach (...), w szczególności: zaświadczenia stwierdzające przyjęcie na stanowisko ucznia z 1996 r., 1970 r., 1971 r.; angaże pracy z: 26.10.1990, 21.08.1989., 30.11.1990, 29.09.1972, 01.08.1983, 20.10.1980, 02.09.1980, 16.02.1979, 21.02.1978, 02.01.1978, 02.11.1977, 28.01.1975 r., odpis świadectwa szkoły zawodowej z 1972 r., umowa o przyuczenie pracownika z 1.10.1986 r.; umowa o przyuczenie pracownika z 15.10.1984 r. przyznanie nagrody pracowniczej z 08.11.1978 r., pismo do dowódcy jednostki wojskowej

1976 r., upomnienie z 21.08.1985 r., powierzenie obowiązków z 13.04.1984 r., odpis książeczki wojskowej; kartoteki zarobkowe z okresu zatrudnienia - koperty załączone do pisma na karcie 57 akt sprawy; szczegółowa karta służby (obowiązków pracowniczych) technologa specjalisty – k. 60-61 akt sprawy; zeznania ubezpieczonego oraz świadków Z. Ł. i A. K. – protokół rozprawy z 11 grudnia 2014 r. r. wraz z nagraniem CD- k. 37-40 akt sprawy oraz protokół rozprawy z dnia 5 marca 2015 r. wraz z nagraniem CD – k. 62 – 64 akt sprawy;

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach pozwanego organu rentowego oraz aktach osobowych ubezpieczonego ze spornego okresu zatrudnienia w Zakładach (...) w G. , których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania świadków Z. Ł. oraz A. K., które w ocenie Sądu zasługiwały na wiarę, albowiem były jasne, spójne i rzetelne, a w zestawieniu z dokumentacją zgromadzoną w niniejszym postępowaniu tworzyły zwartą i logiczną całość, pozwalając poczynić wiążące ustalenia co do charakteru pracy ubezpieczonego na zajmowanych w spornych okresach pracy stanowiskach. Podkreślenia wymaga, iż przesłuchani w sprawie świadkowie znają ubezpieczonego z okresów wspólnej pracy w Zakładach (...) w G. oraz w PPHU (...). Z uwagi na fakt bezpośredniego kontaktu podczas codziennej pracy świadków z ubezpieczonym, posiadali oni wiedzę co do charakteru jego pracy i zakresu obowiązków wykonywanych przez niego w spornych okresach zatrudnienia, w szczególności w spornych okresach pracy na stanowisku specjalisty technologa oraz maszynisty offsetowego oraz stanowiskach zajmowanych w dalszych okresach zatrudnienia tj. od 01.01.1984 r. do 28.02.1991 r., o zaliczenie których wnosili również ubezpieczony.

Konsekwentnie, jako zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym, Sąd uznał za wiarygodne wyjaśnienia ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony, które w zestawieniu z obszerną dokumentacją z akt osobowych ubezpieczonego i zeznaniami świadków, tworzyły spójną i logiczną całość.

Sąd nie dał natomiast wiary treści świadectwa pracy w warunkach szczególnych z dnia 19.08.2013 r. z okresu zatrudnienia w Zakładach (...), bowiem była ona sprzeczna z danymi z dokumentacji osobowej ubezpieczonego z tego okresu zatrudnienia.

Sąd zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącego L. M. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia w dziale Dział XI (W przemyśle poligraficznym) pod pozycją 4 wskazano drukowanie i uszlachetnianie druków, natomiast w dziale XIV (Prace różne) pozycją 24 wskazano kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie – w tym również wskazane powyżej wymienione pod pozycją 4 .

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust.2).

Ubezpieczonemu wystawiono świadectwa pracy w warunkach szczególnych z obu spornych okresów zatrudnienia – w Zakładach (...) oraz w PPHU (...) Sp. z o.o. Oba te dokumenty zakwestionował również pozwany. Jednakże w ocenie Sądu, uwzględnieniu podlegało tylko jedno z nich, tj. świadectwo pracy w warunkach szczególnych stwierdzające wykonywanie przez ubezpieczonego pracy o takim charakterze w spółce (...). Drugi z dokumentów z racji sprzeczności zawartych w nim danych z danymi z akt osobowych, nie zasługiwał w ocenie Sądu na uwzględnienie, bowiem poza stwierdzeniem faktycznego zatrudnienia nie stanowił miarodajnego dowodu w sprawie.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 15 marca 2014 r. osiągnął wiek 60 lat, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres 3 lata, 4 miesiące i 23 dni, zamiast wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Do okresów pracy w warunkach szczególnych pozwany uwzględnił okresu pracy ubezpieczonego w Zakładach (...) od 01.09.1975 r. do 24.10.1975 r. oraz od 02.11.1977 r. do 31.01.1978 r.

Przedmiotem sporu pozostawało zatem ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach uznać można okres służby wojskowej ubezpieczonego od 25.10.1975 r. do 13.10.1977 r. przypadający w czasie zatrudnienia w Zakładach (...), oraz okresy zatrudnienia od 02.11.1977 r. do 31.01.1978 r. na stanowisku specjalisty technologa w czasie zatrudnienia w tym samym zakładzie , a także okres od 02.01.1992 r. do 31.12.1998 r. z tytułu zatrudnienia w PPHU (...) Sp. z o.o., gdzie ubezpieczony pracował na stanowisku maszynisty offsetowego.

W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdza, iż ubezpieczony wykonywał prace w warunkach szczególnych od 01.09.1975 r. do 24.10.1975 r. na stanowisku maszynisty offsetowego oraz od 02.11.1977 r. do 31.01.1978 r. na stanowisku maszynisty próbnych druków. Wskazać należy, iż powyższe okresy zostały także uwzględnione przez pozwany organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych, czemu dano wyraz z

zaskarżonej decyzji oraz załączonej karcie przebiegu zatrudnienia. Wobec powyższe zbędnym jest dokonywanie dalszej analizy tych okresów, w kontekście uwzględnienia ich do stażu pracy. Jednakże z uwagi na tożsamość prac – jak wskazywał ubezpieczony i świadkowie - wykonywanych przez ubezpieczonego na stanowisku maszynisty offsetowego w czasie zatrudnienia w Zakładach (...) w G. w okresie zaliczonym przez Sąd i pozwanego oraz w okresie zatrudnienia od 02.01.1992 r. do 31.12.1998 r. w PPHU (...) Sp. z o. o. udowodnionym w niniejszym postępowaniu, koniecznym będzie odniesienie się do charakteru pracy wykonywanej na tym stanowisku w części rozważań dotyczących okresu zatrudnienia w firmie (...) sp. z o.o.

W ocenie Sądu, wobec uwzględnienia wskazanych wyżej okresów pracy ubezpieczonego, przyjętych za udowodnione także przez pozwanego organ, zaliczeniu do stażu prac w warunkach szczególnych niewątpliwie podlegał także okres odbywania przez ubezpieczonego służby wojskowej od 25.10.1975 r. do 13.10.1977 r.

Jak wynika z dokumentacja z akt pozwanego oraz z akt osobowych ubezpieczonego włączonych w poczet materiału dowodowego sprawy, ubezpieczony został powołany do odbycia służby wojskowej z dniem 25.10.1975 r. Zwolnienie ze służby nastąpiło natomiast w dniu 13.10.1977 r. Ubezpieczony bezspornie powrócił po służbie do pracy w macierzystym zakładzie zatrudnienia w dniu 02.11.1977 r. i został skierowany do pracy na stanowisku maszynisty próbnych druków. Zatem jak wynika z powyższego, ubezpieczony kontynuował zatrudnienie, rozpoczynając faktyczne wykonywanie pracy już po niespełna 20 dniach od zakończenia służby wojskowej.

Zgodnie z obowiązującym w czasie odbywania przez ubezpieczonego brzmieniem art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP, czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym zatrudniony był przed powołaniem do służby. Warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub w art. 107 ust. 1 tej ustawy - a więc ponowne podjęcie zatrudnienia w terminie 30 dni od zakończenia odbywania zasadniczej służby wojskowej.

Przytoczone wyżej przepisy ustanawiały tzw. fikcję prawną, z której wynika, że pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany termin, zachowuje status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w okresie pełnienia tej służby.

Wobec powyższego sporny między stronami okres odbywania przez ubezpieczonego służby wojskowej podlegał zdaniem Sądu również doliczeniu do prac w warunkach szczególnych.

Nadto w ocenie Sądu do stażu pracy w warunkach szczególnych uwzględnić należało także okres pracy ubezpieczonego od 2.02.1978 r. do 31.12.1983 r. na stanowisku specjalisty technologa w Zakładach (...) w G. oraz okres od 02.01.1992 r. do 31.12.1998 r. na stanowisku maszynisty maszyn offsetowych w PPHU (...) zo. o.

W ocenie Sądu, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w okresach zajmowania przez niego stanowiska specjalisty technologa znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym – w szczególności w dokumentacji z akt osobowych ubezpieczonego z okresów jego zatrudnienia w Zakładach (...) oraz przedłożonej do akt sprawy „szczegółowej karcie służbowej” określającej jego obowiązki na wskazanym stanowisku. Niewątpliwie faktyczny charakter pracy ubezpieczonego został potwierdzony zeznaniami świadków - Z. Ł. i A. K. – współpracowników ubezpieczonego ze spornych okresów zatrudnienia, którzy zgodnie wskazali, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w warunkach szczególnych pracę polegającą na szeroko rozumianym nadzorze i kontroli przebiegu prac wykonywanych przez podległych pracowników działu techniczno – technologicznego zajmującego się produkcją. Należy wskazać, iż świadkowie ci stanowili dla Sądu wiarygodne osobowe źródła dowodowe, ponieważ pracowali w tym samym zakładzie pracach w okresach pokrywającym się z okresem zatrudnieniem tam ubezpieczonego i wykonywania przez niego pracy na wspomnianym stanowisku specjalisty technologa. Świadek Z. Ł. zatrudniony był od 1968 r. do 1990 r., przy czym w spornym okresie zajmował stanowisko maszynisty offsetowego, natomiast świadek A. K. zatrudniony był od 1979 r. do 1988 r., a w

spornym okresie pracy wnioskodawcy zajmował stanowisko maszynisty offsetowego arkuszowego. Podkreślić należy, iż obaj świadkowie w sposób zbieżny i dla Sądu wiarygodny opisywali rodzaj pracy i zadania, jakie wnioskodawca wykonywał na zajmowanym wówczas stanowisku kierowniczym, a nadto wskazywali na zajmowane stanowiska pracy podległych mu pracowników produkcyjnych. Posiadali oni wiedzę na temat rodzaju i charakteru pracy ubezpieczonego, mając z nim bardzo częstą styczność z racji wykonywania prac na jednej hali produkcyjnej, gdzie świadkowie świadczyli prace przy maszynach offsetowych, natomiast ubezpieczony dokonywał kontroli procesów technologicznych – produkcyjnych, zatem także wykonywanych przez nich prac. Wykazane zostało przede wszystkim, iż ubezpieczony nadzorował pracowników na stanowiskach ściśle związanych z produkcją, jak przykładowo kopista, retuszer, montażysta, fotograf reprodukcji, maszynista offsetowy, krajacz, operator maszyny lakierującej, operator maszyny łamiącej, operator falcarki, operator maszyny do składania broszurowego, operator maszyny szyjącej, operator trójnoża, operator maszyny wykańczającej. Za udowodnioną w ocenie Sądu uznać należało, okoliczność, iż ubezpieczony w przeważającej części czasu pracy przebywał na dziale produkcyjnym, bezpośrednio sprawując nadzór i kontrolę, natomiast jedynie w niewielkim zakresie zajmował się prowadzeniem dokumentacji, które było czynnością nieodzowną przy kontroli procesu technologicznego. Sąd miał również na względzie, iż w tym samym okresie zatrudniony był drugi pracownik, któremu docelowo powierzono tożsame obowiązki, jednakże na jego niepełny wymiar czasu pracy, to właśnie on zajmował się głównie prowadzeniem dokumentacji, oddając niejako część swoich obowiązków na hali produkcyjnej ubezpieczonemu.

Godzi się w tym miejscu przytoczyć ugruntowany pogląd judykatury, z którego wynika, iż czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, objęte poz. 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), to te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeśli zatem czynności te wykonywane są w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 sierpnia 2012 r., III AUa 366/12). Z dokładnego brzmienia pkt 24 działu XIV wykazu A do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) wynika, że warunkiem zakwalifikowania tego rodzaju kontroli i dozoru jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jest to, aby na oddziałach i wydziałach, na których są one wykonywane, jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie. Oznacza to, że objęcie takim nadzorem lub kontrolą także innych niż wymienione w wykazie prac nie wyłącza zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w szczególnych warunkach, jeżeli te inne (podlegające dozorowi lub kontroli) prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2012 r., I UK 360/11). Jeśli bowiem czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 r., II UK 31/09).

Wskazać należy, iż praca ubezpieczonego wykonywana była w dziale technologiczno – technicznym, na który składały się oddziały przygotowalni do druku, maszyn drukujących i intrologatornia.

Wobec powyższego twierdzić należy, iż ubezpieczony w ramach zajmowanego stanowiska specjalisty technologa, wykonywał czynności polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w dziale XI pod pozycją 4 cytowanego wyżej rozporządzenia, gdzie wymieniono prace związane z drukowaniem i uszlachetnianiem druków.

Co więcej stanowiska nadzorowane przez ubezpieczonego w omawianym okresie wymienione zostały w szczegółowym wykazie stanowisk pracy, na których prace zaliczane są do pierwszej kategorii zatrudnienia zgodnie z wykazem stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia, który to dokument stanowi załącznik do zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 01.07.1983 r.

Na marginesie jedynie Sąd pragnie przytoczyć pogląd Sądu Najwyższego, który wskazał, iż co prawda, wykazy resortowe mają charakter jedynie informacyjny, techniczno-porządkujący i uściślający, jednakże z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego lub centralny związek spółdzielczy w porozumieniu z Ministrem Pracy, Plac i Spraw Socjalnych ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne (art. 231 k.p.c.), że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 218/09; podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r., I UK 164/11).

Z dokonanych przez Sąd ustaleń faktycznych wynika, iż doliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych podlega także okres zatrudnienia ubezpieczonego na stanowisku maszynisty offsetowego od 02.01.1992 r. do 31 grudnia 1998 r. w PPHU (...) Sp. z o.o. Charakter pracy wnioskodawcy w tymże spornym okresie został potwierdzony zeznaniami świadków – tych samych współpracowników ubezpieczonego, co w poprzednim okresie pracy w Zakładach (...) i A. K. oraz wyjaśnieniami ubezpieczonego, uznanymi przez Sąd za wiarygodne. Z uwagi na zajmowanie stanowiska maszynisty offsetowego w poprzednim zakładzie pracy, w którym jak już wspomniano pracowali również świadkowie, Sąd uznał ich zeznania co do tożsamości prac u obu pracodawców za miarodajne. W ocenie Sądu okres ten tym bardziej podlegał uwzględnieniu do stażu pracy w warunkach, w sytuacji, gdy sam pozwany zaliczył rodzaj takiej pracy ubezpieczonego wykonywanej w ramach zatrudnienia w Zakładach (...). Przesłuchani zgodnie wskazywali, iż spornym okresie od 02.07.1992 r. do 31.12.1998 r. ubezpieczony stale i w pełny wymiarze czasu pracował jako maszynista offsetowy zajmujący się w szczególności obsługą maszyn drukarskich, lakierniczych, cz mieszaniem farb. Jakkolwiek pozwany wskazał, iż brak jest powołania się w świadectwie pracy w warunkach szczególnych za ten okres na przepisy rozporządzenia, a także przy uwzględnieniu braku dokumentacji osobowej z tego okresu pracy, to jednak w ocenie Sądu przeprowadzone postępowanie daje podstawy do uznania pracy ubezpieczonego w niniejszym spornym okresie do pracy w warunkach szczególnych, wymienionej w Dział XI (W przemyśle poligraficznym) pod pozycją 4 gdzie wskazano drukowanie i uszlachetnianie druków.

Zaliczeniu do prac w warunkach szczególnych nie podlegały natomiast wnioskowane przez ubezpieczonego okresy świadczenia pracy jako uczeń szkoły oraz pozostałe okresy wykonywania pracy w Zakładach (...) po 01.01.1984 r. W pierwszym z tych okresów ubezpieczony 3 dni w tygodniu uczęszczał do szkoły, pozostałe 3 dni pracował w zakładzie, zatem nawet przy wykazaniu przez niego, iż w tychże 3 dniach pracy świadczył ją podobnie jak pełnoetatowi pracownicy po 8 godzin dziennie, nie można przyjąć iż wykonywana była ona stale. Natomiast w pozostałych okresach, gdy zajmował kierownicze stanowiska kierownika działu techniczno – technologicznego oraz p.o. Głównego Technologa, nie wykonywał swojej pracy bezpośrednio na dziale produkcyjnym, a w biurze, co jednoznacznie wyklucza możliwość doliczenia tych prac do warunków szczególnych.

Reasumując, uwzględnione przez pozwanego okresy pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 3 lat, 4 miesięcy i 23 dni, wraz z udowodnionymi w niniejszym postępowaniu okresami – służby wojskowej ubezpieczonego oraz zatrudnienia na stanowisku specjalisty technologicznego w Zakładach (...) i zatrudnienia na stanowisku maszynisty offsetowego w PPHU (...) Sp. z o.o. wynoszą łącznie ponad 18 lat pracy w warunkach szczególnych.

Tym samym uznać należało, iż ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki do przyznania wnioskowanego świadczenia w postaci emerytury.

W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 15 marca 2014 r. (tj. od dnia osiągnięcia przez ubezpieczonego wymaganego wieku emerytalnego). Jednocześnie działając na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, bowiem dopiero wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego pozwoliły na doliczenie spornych okresów zatrudnienia ubezpieczonego do pracy w warunkach szczególnych.

del SSR Ewa Piotrowska